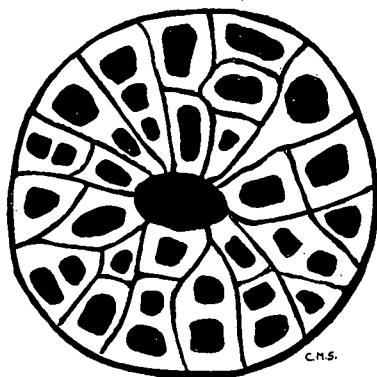

C. M. Swemle

Natuurstudie

anders

Doorsnede van de vrucht van de Gele plomp.

Enkele jaren geleden (Natura jan. en febr. '68) vertelde ik u iets over de biologische centra van de 'Field Studies Council' in Engeland, waar cursussen gegeven worden zowel voor 'professionals' als voor scholen en voor amateurs op het terrein van de biologie en ook van de randgebieden.

Ik maakte reeds een paar maal zulke cursussen mee: algemene biologie, een paar maal tekenen en schilderen. Vorig jaar was ik veertien dagen te gast op Preston Montford Field Centre, gelegen ruim vier mijl ten Westen van Shrewsbury, vlak bij de grens van Wales. Eerst was ik er enkele dagen als onafhankelijke gast en maakte een paar excursies mee met een groep kweekschoolleerlingen die daar een geografieweek hadden, daarna begon de cursus die mijn eigenlijke doel was en waarvan ik u nu iets wil vertellen.

Preston Montford is een klein 18de eeuws landhuis, gelegen temidden van bouwland en weiland dicht bij de rivier de Severn. Het landschap is dat van de North Shropshire Plain, vrij vlak, met boerderijen, heggetjes en kreupelhout, maar naar het Zuiden en Westen gaat het over in een wild en afwisselend heuvellandschap. Rond het centrum is het lieflijk maar niet bijzonder spectaculair. Gemakkelijk binnen bereik voor excursies zijn echter interessante gebieden: de bergen van Noord-Wales, steengroeven in zuidelijke richting, met gesteenten uit zeer verschillende tijdperken, het Ellesmere-district in het Noorden, een gebied van 'meres and mosses', hoogveen gebied waar turf gestoken wordt, waar gentianen en zonnedauw groeien. En dan zijn er kanalen, aangelegd in de vorige eeuw bij het begin van de industrialisatie, om de kanalen van het industriegebied van de Midlands te verbinden met de waterwegen van Zuid-Wales. Die kanalen zijn zeer merkwaardig, heel erg smal. Kleine smalle pramen werden er met een paard doorgetrokken. Sommige zijn niet uitgegraven maar op het land gebouwd, als grote goten; de bedding bestaat uit ondoordringbare zandsteen uit Wales. Sluizen zijn zoveel mogelijk vermeden, breedte en

diepte zijn aangepast aan de helling van het terrein. In Noord-Wales is zo'n kanaaltje zelfs over een diep dal geleid, via een hoog aquaduct, sterk vernauwd, één praam breed, plus een paadje voor het paard en een hek aan die kant. Afgezien van dat berglandkanaal is het landschap dan wel zeer Hollands, de bruggen zijn namelijk rasechte ophaalbruggetjes. Voor de vrachtaart zijn de kanalen daar nauwelijks meer in gebruik, wel in het turfgebied en ook wel hier en daar voor de watersport.

In die rustige kanaaltjes hebben zich heel wat waterplanten gevestigd: kattestaarten, egelskop, pijlkruid, gele plomp, zwanebloem, watermunt, om er enkele te noemen. Ook, in grote aantallen, Gele maskerbloem (*Mimulus guttatus* DC.), niet de soort die wij in onze tuinen hebben, maar een andere soort, die $\pm$ 1830 in Engeland terecht is gekomen en zich daar in 't Noorden goed thuisvoelt.

De reden waarom ik mijn keus op Preston Montford liet vallen, was de aankondiging van de cursus 'Nature into design', ontwerpen naar natuurvormen. Deze cursus werd al voor de zesde maal gegeven en is steeds een groot succes. Oorspronkelijk werd op Preston Montford een schildercursus gegeven, dat was dan in hoofdzaak landschap schilderen. De directeur wilde echter meer verband met de biologiecursussen en na enig experimenteren ontstond tenslotte deze cursus met een duur van 10 dagen.

De cursus werd gegeven door een 'artist' en een 'scientist', in dit geval een geoloog, en gelijktijdig waren er een geografiecursus en een cursus 'ecologie van waterplanten'. Onze groep, met tien deelnemers, had enkele lessen gemeen met de andere cursussen en de geoloog tekende ijverig mee in de studio als hij geen les hoefde te geven.

We kregen gedegen les in geologie en in plantkunde, leerden de anatomie zien in verband met de levenswijze, de invloed van het milieu op de in- en uitwendige vormen, de samenhang van milieu, levensomstandigheden en organisme. Uit het schilderachtige kanaaltje namen we waterplanten mee. Van de grotere planten, de egelskop, de gele plomp, maakten we doorsneden van de stengels onder water en boven water, bekeken die door de microscoop en tekenden dan. We schilderden de bloemen van de *Mimulus* met de roestrode vlekjes, de egelskop met de stekelvriestjes, de bladeren van de gele plomp. De vruchten van de gele plomp waren een dankbaar object om de aardige vorm, de brandybottle, en als ze werden doorgesneden, overlangs of dwars, om de mooie patronen. De microscopische beelden waren uitgangspunt voor kleurmozaïeken.

Vrij naar korstmoss

We gingen naar Earls' Hill, een natuurreservaat op een eenzaam uit het land oprijzende heuvel, verzamelden daar mossen en korstmossen en 's avonds kregen we er dia's van te zien in geweldige vergrotingen. Vooral de korstmossen met hun grillige vormen leenden zich voor fantastische patronen.

Voorts bezochten we verschillende steengroeven, een met stollingsgesteenten, een met sedimentgesteenten, een waar fossielen te vinden waren en we kwamen met de prachtigste stenen en met grote kwarskristallen thuis.

De laatste twee dagen werden besteed aan het vervaardigen van ontwerpen naar de gemaakte tekeningen, als wandschildering in een grote schuur. De eerste dag hadden we even een blik mogen werpen in die schuur om te zien wat de groep van het vorige jaar gemaakt had, toen werden de muren zorgvuldig gewit, op één compositie na, die te mooi was om zo maar te laten verdwijnen. Op deze blanke muren kreeg ieder een flink stuk toegewezen om zijn krachten te beproeven. Wat er tevoorschijn kwam was fantastisch; er waren zeer begaafde mensen bij, bovendien hield ieder rekening met zijn burens om kleur en vorm niet al te zeer uiteen te laten lopen en er een beetje een geheel van te maken.

Een rendiermos groeide op een stuk muur van bijna twee bij twee meter uit tot een geweldige wuivende plant met doorengestrengelde bladeren, in warme vloeiende kleuren, een levermos deed aan een voorwereldlijk woud denken en het spel van groefjes en krasjes op een stukje boomschors was aanleiding tot het ontstaan van een grote draak, de fun-osaurius, terwijl een doodgewone akkerdistel model stond voor het mooiste ontwerp dat erbij was. Het blééf een distel maar bijzonder sierlijk gestileerd en in heel tere, fijne kleuren.

Tekenen naar de natuur en er dan verder mee werken wordt op iedere kunstacademie gedaan, maar wat hier gegeven werd, was serieuze natuurstudie gekoppeld aan de mogelijkheid je daarin bewust te worden van de geweldige rijkdom aan kleuren en vormen die de natuur ons geeft en er mee te leren werken. En het was deze mijns inziens zeer gelukkige combinatie die ik de lezers van *Natura* meende niet te mogen onthouden.

Geïnspireerd op boomschors

Adres van de schrijfster: